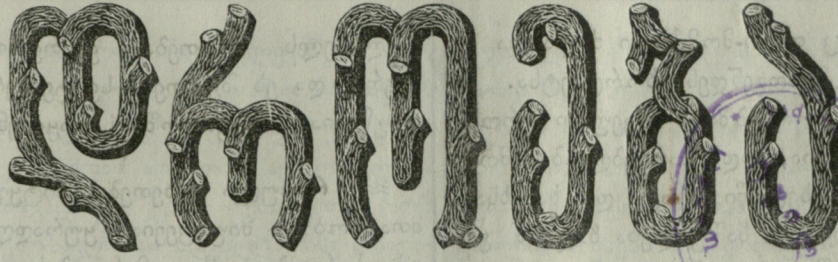

რედაქცია

სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, პირველ კლასიკურ გიმნაზიის უკან.
ჩუკის-ძაწერა, მიიღება თბილისში «დროების» რედაქციაში, ქუთაისში, ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში. გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: В. Тифлисъ, 17 редакцію «Дრობისა»
«დროების» ფასი
მთელის წლისა . . . 9 მან. სამის თვისა . . . 3 მან.
ექვსის თვისა . . . 5 მან. ერთის თვისა . . . 1 მან.

შასი ბანსხადეობისა

სტრუქონზე რვა კაბ. განცხადება მიიღება ქართულს რუსულს და სხვა ენებზედ.
თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდველ წერილებს რედაქცია ვერ დაუბუნებს ავტორს.

ბაგოდის ქოველ დღე ორშაბათს ბარდა.

ცალკე ნომერი «დროებისა» ღირს 5 კაპეიკა

«დროების» რედაქცია გადავიდა ახალს სადგურში. სიმონსონოვის ქუჩაზე, ნაზაროვის სახლში, პირველ კლასიკ. გიმნაზიის უკან.

არწრენის თეატრი.
ოთხშაბათს, 26 ოქტომბერს
ძარბაზის რეპერტუარი
წარმოდგენილი იქნება
პირველად
ცხომავაძის თანამოგზაური
ძომელი ოთხ მოქმედებად და ხუთ სურათად, რუსულიდამ გადმოკეთებული ა. მ. მოჩნუბარძისაგან.
დასაწყისი 8 საათზედ. (2—2)

ტალახაგები
(«ჩრდილოეთის საავტოროსი».)

24 ოქტომბერს.
პატივსივრცე. დღეს სახელმწიფო რჩევას მეორე სხდომა ექნება უნივერსიტეტის წესდების შესახებ; ამ სხდომაზე მოწვეულნი იქნებიან ექსპერტებად სახალხო განათლების სამინისტროს რჩევის წევრნი ლიუბიმოვი და გეორგიევსკი.
გაზეთები იუწყებიან, რომ ნოემბერში განიხილავენ პოსტის დე-

პარტამენტის დირექტორის პერტიკულივის აპელიაციურს საჩივარს.
ვიტა. ვიატკაზე ეინული მოდის; 5° ეინვა არის.
პარლი. მდინარე კამა მთლად ეინულით მოცულია; 14° ეინვა არის.
უტა. მდინარე ბელოიზე ეინული მოდის; მარნილები დაიარებიან.
ბარლინი. გუშინ მოვიდა აქ ავსტრიის მეგვიდრე პრინცი მეუღლითურთ.

თბილისი, 25 ოქტომბერს.

ორს წელიწადზე მეტია, რაც რუსეთში მუშაობს ესრედ წოდებული ქაზანოვის კომისია, რომელსაც მთავრობისაგან მინდობილი აქვს რუსეთის ადგილობრივი მმართველობის განხილვა და გარდათვლიერება და მისთვის ახალის საფუძვლებისა და წესების შემუშავება. ხსენებულს კომისიას უკვე დაუბოლოვებია თავისი შრომა და შეუძუ შეეებია მთავრობისაგან მინდობილი საქმე. რუსეთში კარგა ხანია, რაც გრძობდენ, რომ ადგილობრივი მმართველობა და სხვა საზოგადოებრივი დაწესებულებანი ვერ იდგენ მკვიდრსა და ჯეროვანს ნიადაგზე. მწერლობა და საუკეთესო საზოგადო მოღვაწენი სულ იმასა სჩიოდენ, რომ ადგილობრივი მმართველობა ვერ ასრულებს თავის დანიშნულებასა, რომ ერობა ერთობ

ფრთა-შეკვეცილიაო, როგორც საკუთარს წესებს გაურკვეველობით, აგრეთვე გარემე პირობებით, რომელნიც სრულიად ეწინააღმდეგებან თვით-მმართველობის დედა-აზრსაო. მართი ჩივილი სრულიად საფუძვლიანი იყო, რადგანაც რუსეთში ადგილობრივი თვით-მმართველობა ერთად შეიწროებულა; ეს გარემოება ცხადია ყველასათვის, ვისაც კი თვალ-ყური უდევნება რუსეთის თვით-მმართველობის ისტორიისათვის.

შოველ ამ მიზეზების გამო რუსეთის ინტელიგენციამ და მწერლობამ დიდის სიტარულით მიიღო მთავრობის განზრახვა შესახებ ადგილობრივი მმართველობის გარდათვლიერებისა. თავიდანვე ძნელი სათქმელი იყო, თუ რა მიმართულებას დაადგებოდა ქაზანოვის კომისია; დღეს კი გამოქყვეყნებულია ის საფუძვლები, რომელნიც საუკეთესოდ უცენია ქაზანოვის კომისიას, რომლის შრომას შეუძლიან შესამჩნევად შესცვალოს რუსეთის თვით-მმართველობის ბედი, თუ კი კომისიის დედა-აზრი პატივდებაში მიღებულ იქმნა და გზაზედ არა გარდაელობა-რა. თუ მხედველობაში ვიქოქონიეთ, რომ კოზანოვის კომისია არჩეულ იქმნა მთავრობისაგან, მაშასადამე, უნდა ვიფიქროთ, რომ მთავრობაც უყურადღებოდ არ დასტოვებს კომისიის დედა-აზრს და უსათუოდ იხელმძღვანელებს მით ადგილობრივი მმართველობის და თვით-მმართველობის გარდაკეთების საქმეში.

მხლა საჭიროდ ერაცხთ გავაცნოთ მკითხველებს ზოგიერთი მიზეზი, რომელთ შემოღება ქაზანოვის კომისიას საჭიროდ დაუნახავს ერობის წარმატებისათვის. ღღემდის ერობა ისეთს პირობებში იყო მოქცეული, რომ იგი თითქმის ხორცმეტად გარდაიქცა, რადგანაც ზოგიერთა დაწესებულებანი ავიწროებდენ ერობის მოქმედებას და უნაყოფოდ ჰხდიდენ. ქაზანოვის კომისიის აზრით კი ყველა საზოგადო და აღმინისტრაციული დაწესებულებანი მაზრაში შეადგენენ საერთო დაწესებულებას, და ერობას მიენიჭება ხელმძღვანელობა სამაზრო მმართველობაში; ამის გამო, იმავე კომისიის აზრით, ერობის მოქმედება უფრო დამაუჯიდებელი შეიქმნება; იმ საერო საქმეთა რიცხვი, რომელნიც ექვემდებარებოდენ მთავრობისაგან განხილვასა და დამტკიცებასა, შემცირებული უნდა იყოს, ესე იგი ერობის უფლებები და მოქმედების ასპარეზი უფრო განფართოვდება.

ზემოხსენებული ზომა, უეჭველია, ნაყოფიერი იქნება ერობისათვის და თავიდან ააცილებს იმ განხეთქილებას, რომელიც ხშირად ჩამოვარდება ხოლმე ერობისა და მთავრობის შორის. ამ გვარად ერობის უფლებების განფართოება იგულისხმებს, იმავე კომისიის აზრით, ისეთის უფლების მინიჭებასაც, რომლის ძალით ამ უკანასკნელს შეუძლიან იშუამდგომლოს მთავრობის წინაშე შესახებ დადგენისა და შეცვლისა სხვა-და-სხვა კანონთა, რომელნიც ადგილობრივს საქმი-

«დროების» ტელეგრაფი, 26 ოქტომ

მეფის ძარბაზის მსოფენი!

(თავად მინგრესკის საქმეების გამო*)

სამეგრელოში, სენაკის მაზრაში, სოფ. შახურას სცხოვრობს რამდენიმე კომლი ღარიბი აზნაური, გვარად ბეგელიები; ამათ წინაპართ, მთავრობის დროს ბრიგოლ ღალიანისა, ჰქონათ სამეგრელოს მთავარზედ დიდი დამსახურება და ამისთვის მთავარს ბრიგოლ ღალიანს 1804 წელში მიუცია სიგელი და დაუმტკიცებია მათ საკუთრებად მათსავე სოფლის სამხლდარში ერთი ტყიანი მთა, სახელდობ ჭებაის მთა. ამ მთას ბეგელიები ისე ხმარობდენ, როგორც შეეძლოთ უწინდელს დროში. თუმცა სიგელი არის გაცემული 1804 წელში, მაგრამ ბეგელიებს ყოველთვის თავ-თავის დროზედ წარუდგენათ ეს სიგელი ახალ მთავრებთან, რომელნიც იყენენ შემდგომ ბრიგოლ ღალიანისა, მაგალითად, ლევან ღალიან-

თან და უკანასკნელს მთავართან ღალიანთან, რომელიც იყო მამათ. ნიკოლოზ მინგრესკისა.
ამ მთავრებს თავ-თავის დროზედ განუხილავთ ეს სიგელი და ხელახლად დაუმკვიდრებიათ ბეგელიებისათვის ეს მთა ახალის გადაწყვეტილობით. ამ გვარი იყო ბეგელიების მდგომარეობა 1870 წლამდე. ამ წელიწადში ჩამობანდა პეტერბურგიდან თ. ნიკოლოზ მინგრესკი იმ უფლებით, რომელიც მე ადვოკატე ზემოთ. მმართველათ თავის საქმეებისა და მამულისა დანიშნა ბ. ტერ-სტეფანოვი, რომელიც უწინ იყო მომრიგებელ მსაჯულის თანაშემწედ სენაკის მაზრაში, დაუნიშნა მას რვა ასი თუმანი წლიური ჯამაგირი და მისცა სრული ვეჟილობა მის მაგივრად ყოველ გვარის საქმის წარმოებისა. ამის შემდეგ თ. ნიკოლოზ მინგრესკი ისევ წაბანდა პეტერბურგში. მა იყო იმ დროს, როდესაც თ. მინგრესკი დაუმოყვრდა გრაფს ადლერბერგს და შეერთო მისი ქალი. ბრაფი იყო უმახლობელესი საყვარელი მინისტრი გარდაცვალებულის იმპერატორი ალექ-

სანდრე II-სა. სამეგრელოში საცხოვრებლად დარჩა მშობელი თ. მინგრესკისა, მთავრინა ეკატერინე ღალიანისა (ჭავჭავაძის ასული), რომელსაც ჰქონდა ყველგან დიდი გავლენა და პატივი; ყოველ გვარ მმართველობის წარმომადგენელ პირებთან საქმის დასაქვრად დედოფალსა ჰყავდა ამ დროს ერთი აზნაური, სახელდობ მომა ახვლედიანი, რომელსაც ჰქონდა სრული მინდობილება ყოველივე მისი საქმეებისა. ხსენებული მომა ახვლედიანი დღესაც მმართველია თ. მინგრესკის მამულისა და თითქმის იგივე გავლენა აქვს საქმეებზედ, როგორც მთავრინა ეკატერინეს დროს. (მთავრინა ეკატერინე გარდაიცვალა წარსულს წელს). ამ ბატონს ახვლედიანს და ტერ-სტეფანოვს მოსწონებიათ ბეგელიების მებრის ტყე და განიზრახეს მისი დასაკუთრება თ. ნიკოლოზ მინგრესკის სახელზედ; ამ განზრახვით 1870 წელს, როცა თ. მინგრესკი რუსეთში იყო, მომა ახვლედიანის განკარგულებით, რამდენიმე შეიარაღებულნი პირნი დაეცნენ ბეგელიებს და ძალით გამო-

დენეს საწყალი ბეგელიები თავიანთ საკუთარს ტყიდგან; მოხდა ერთი ხმლის ტრიალი, ცემა-ტყევა; ბოლოს თ. მინგრესკის მომხრეებმა აჯობეს ძალით, და დაინარჩუნეს ბეგელიების ტყე იმ აზრით, რომ ბეგელიები აღარ უნდა შეეშვათ თავიანთ ტყეში. ამ დროს ბეგელიები ჩამოვიდენ მუთაისში და მკითხეს რჩევა ამ საქმეზედ, შემომვიცეს, რომ თუ შენ რიგიან რჩევაზედ არ დაგვყენებ, მინგრესკის ვეჟილებს ამოვწყვეტათ ცოლ-შვილიანათაო და მერე რაც უნდა დაგვემართოსო. შეჭველია, მე მოვიქეცი ისე, როგორც მაწვედა ჩემი სინიღისი,—მე ამათ ჩხუბი და ძალადობა არ ვუტრჩიე და დავარიგე, რომ იგინი მიქცეულიყვნენ სამართლის წინაშე; დავარწმუნე, რომ სამართალი ეხლა ყველასთვის ერთია და თუ მათსიმართლე აქვთ, არ დაეკარგებათ და ის ტყე ისევე დაუბრუნდებათ მალე სამართლის წესით. ამ დარბეების შემდეგ, რომელიც უფროსები იყვნენ და მოხუცებულები დამეთანხმნენ, მაგრამ მაშინვე კი წამოსთქვეს სიმართლე: ჩვენ კი ჩვენ სიცოცხლეში

* იხ. «დროება» № 212.

როგანს შეეხებინა. სახალხო განათ-
ლებას ეხება მომეტებული გავლენა
ეძლევა ერობას; მას მიენდობა დამო-
უკიდებელი და სრული გამგეობა პირ-
ველ-დაწყებითის განათლებისა; დღემ-
დის კი ერობას მრავალი დაბრკო-
ლება მისცემია თავის მოღვაწეობაში
სახალხო განათლების წარმატებისა-
თვის. რუსეთის ზოგიერთა ერობებს
დიდის სიმხურვალით უშრომნიათ ამ
საქმისათვის, მაგრამ მიზნება გამო-
სხვათა და სხვათა მათს ნაყოფიერს
მოქმედებას ფრთები ეკვეცებოდა.

ზარდა ყოველივე ამისა, ქანაოვის
კომისიას ყურადღება მიუქცევია
ამორჩევითი ცენზისათვისაც, რომლის
ძალით ერობაში ხმა ეძლევა მხო-
ლოდ კარკის ქონების მებატრონით,
რის გამოც ერობას ხშირად სრუ-
ლიად უმეცარი და პირადი ინტერე-
სების მიმდევარი ხალხი განაგებდა;
განათლების მქონენი კი იმავე ცენ-
ზის ძალით გავლენას მოკლებულნი
იყვნენ, რადგანაც განათლების ხა-
რისხი უფლებას არ აძლევს ერობაში
ხმაიქონიონ.

ამ გვარი გარემოება, რომელიც
სტოვებდა ასპარეზის გარეშე განათ-
ლებულს ელემენტს და მით სხაგრავ-
და ერობას, კომისიას მხედველობაში
მიუღია და საჭიროდ უცვნია უპირა-
ტესობის მიცემა განათლების ხარის-
ხისათვის წინაშე ქონებრივი ცენზისა.
თუკი კომისიის აზრი განხორციელ-
და, დიდს ცვლილებას მოახდენს
ერობაში, რადგანაც გზას მისცემს სა-
ზოგადო საქმეში უფრო განვითარე-
ბულს და გონიერს ელემენტს. კომი-
სიას აგრეთვე საჭიროდ და სასარგებ-
ლოდ არ უცვნია მთავრობისაგან და-
ნიშნულთა პირთა და თავდაზნაუ-
რობის წინამძღოლთა თავმჯდომარე-
ობა ერობის ყრილობებში.

ქანაოვის კომისიის აზრით ერობა
უნდა შეიქმნეს სახელმწიფოში მართ-

ლადაც თვით-მომქმედი ძალა და არ
უნდა შეადგენდეს ხორცმეტსა. ამ
გვარ პირობებში მოქცეული ერობა,
უეჭველია, დიდს სარგებლობას მოუ-
ტანს სახელმწიფოშიც და ხალხსაც;
მას მიეცემა საშუალება ხალხის ყო-
ველი წოდების პოთხოვნილების და
საჭიროების დაკმაყოფილებისა. უეჭ-
ველია, რომ რუსეთის განათლებული
საზოგადოება და მწერლობა სიამოე-
ნებით უნდა მოელოდნენ ქანაოვის
კომისიის დედა-აზრების განხორციე-
ლებას.

შინაური ძროხისა

ძალაქში ბევრსა ლაპარაკობენ
კვირა საღამოს საზაფხულო თეატრ-
ში მომხდარ სკანდალზედ ორს ახალ-
გაზდა აღმინისტრაციასთან დაახლოვე-
ბულ პირთა შორის. უსიამოვნობა
აქტრისების თაობაზედ მოსელიათ და
ერთმანეთისათვის სილაც უკადრე-
ბიათ. ამბობენ ეს შეტაკება დუელით
გათავდაო.

შოთიღამა გვწერენ, რომ იქ
ორჯერ გაუმართავთ წარმოდგენა
საქველმოქმედო განზრახვით, ერთი
რუსული, მეორე ქართული. ქართუ-
ლად წარმოუდგენიათ «ძუნწი» და
«ბუტიობა» საქალებო სკოლის სა-
სარგებლოდ. ამ საქმეში მხურვალე
მოწაწილეობას იღებდა თურმე ქ. მახ-
რამოვისა. ორსვე წარმოდგენაზედ
ხალხი ბევრი დასწრებია და 400 მა-
ნეთამდე შემოსულა.

მართმა სოხუმშიდამ მოსულმა
პირმა გვიამბო, რომ იქაურ ერთად
ერთს მთიელებისათვის გამართულს
სავაჟო სასწავლებელში სწავლა მხო-
ლოდ 15 ოქტომბერს დაწყებულა.
ამის მიზეზი ის ყოფილა, რომ სას-

ში არავითარი სიგელი ძეიბის მთაზედ
არ ჰქონიათო, მაგრამ რადგანაც მე-
დამოწმებული კოპია წარვადგინე
სასამართლოში და აგრეთვე სხვა სა-
ბუთებიც, რომელნიც ტერ-სტეფანოვს
სახეში არა ჰქონდა, ამის მიზეზით
ძუთაისის ოლქის სასამართლომ გა-
ნიხილა სიმართლე ბეგელიებისა ამ
საბუთების ძალით და მიანიჭა საკუთ-
რად ძეიბის მთა; ეს იყო 1874
წელსა. აქ მე მომყავს შინაარსი იმ
წარწერილობისა ბეგელიების თხოვ-
ნაზედ და აგრეთვე რუსული თარგმა-
ნი მათი, რომლის ძალითაც ძუთაისის
ოლქის სასამართლომ იცნო ძეიბის
მთა ბეგელიების საკუთრებად. აი ის
წარწერილებანი.

პირველზედ თვით დავით დანიანის
ხელით ასეა: «რადგანაც ამა არზასა
შინა განცხადებული საქმე, განხილ-
ვისამებრ ამასთანავე წარმოდგენილისა
საბუთებისა, აღმოჩნდა სისრულეში,
მის გამო მიიღების ესე პატრედებაში,
რომელი ამაზედ წარწერილობითა
იცნობას მთხოვნელთა.

მთავარი მინგრელიის დავით.
№ 2774.
28 სექტემბერს 1846 წელსა.

წავლებელს შეკეთება ეჭირვებოდა
თურმე და ეს შეკეთება სექტემბერში
დაუწყეთ. ზაფხულში სადიყენენ!

რუსული გაზეთების სიტყვით,
მთავრობას მიუქცევია ყურადღება
იმ ქურთების მდგომარეობისათვის,
რომელნიც მეტადრე მრევლის გუბერ-
ნიაში სცნოებოვნენ და განუზრახავს
მათი მართვა მოაქციოს ერთის პირის
ხელში, რომელსაც მზრუნველი ერქ-
მევა.

შეცდომის გასწორება. ამ დღე-
ებში ჩვენს გაზეთში იყო ნათქვამი,
რომ ზორის მაზრის უფროსი დაპირ-
და ზემო-ქართლებს—იმერეთსა და
ქართლს შუა ზორის სტანციიდან
გზას გაგიყვანებთო. ამ ცნობაში უნ-
და ყოფილიყო «ბომის» სტანცია და
არა «ბორისა».

ქართული თეატრი.

(20 ოქტომბერს. — შემოსავლიანი
ადგილი. — საღამოს ერთი ცხვირი
ხეიარა. — საც გინასაკს კვლარ ნა-
ხაკ).

დროების მკითხველებმა იციან,
რომ ოცს ამ თვისას ქართულმა
დრამატიულმა დასმა გამართა წარ-
მოდგენა რუსეთის გამოჩენილი დრა-
მატურგის, პ. მსტროვსკის, პატივ-
საცემლად. «დროებაში» დაწერილ-
ებით აღწერილი იყო ეს ფრიად შე-
სანიშნავი დღე და ის გულ-წრფელი
აღტაცება, რომელიც გამოიჩინა ქარ-
თველმა საზოგადოებამ, როცა მას
თვალ-წინ უდგა რუსეთის მწერლო-
ბის ერთი საუკეთესო წარმომადგე-
ნელთაგანი. პოველივე ამაზე არა-
ფერს არ ვიტყვით; აქ საჭიროდ
ვრაცხთ მოვილაპარაკოთ თვით წარ-
მოდგენაზე და იმაზე, თუ როგორ

მს საბუთი ძუთაისის ოლქის სასა-
მართლოს დაფიცებულის თარჯიმა-
ნისაგან არის გადათარგმნილი ასე:

«Такъ какъ обстоятельство (дѣло),
въ семь прошеніи изложено, по раз-
смотрѣніи представленныхъ при ономъ
документовъ оказалось дѣйствитель-
нымъ (приведеннымъ въ исполненіи
или совершеннымъ), то потому при-
нимается оно въ уваженіе, очемъ над-
писью на семь же объявляется про-
сителямъ.»

Владѣтель Мингрелии Давидъ.
28 сентября 1846.
№ 2774.

ამ არზის შემდგომ 15 ოქტომ-
ბერს იმავე წელსა, ერთ თვეზედ უფ-
რო აღრე, მეგრელებს მიუცაათ კი-
დე შემდგომი არზა, რომელზედაც
დავით დანიანის საკუთარის ხელითვე
წარწერილია:

«მენგრელიის უზენაესს სასამართ-
ლოს.

«მას სასამართლოს გადაეცემ ამას-
თანავე წარმოდგენილს მთავრისაგან
ბოძებულს წიგნს მთის ძეიბის და
შემდგომს ამას შინა განცხადებულის

ალასრულა ჩვენი თეატრის დასმა თა-
ვისი მოვალეობა სახელმწიფო სტუმ-
რის წინაშე. საჭიროა თვით წარმო-
დგენას მივაქციოთ ყურადღება, რად-
განაც მსტროვსკი, ვითარცა დრა-
მატურგი, უეჭველია, მომეტებულს
ყურადღებას მიაქცევდა ჩვენის დასის
ხელოვნებას და გამოცდილებას, ელ-
რე ჩირადლებსა და ბენგალის ცე-
ცხლს.

პირველად წარმოადგინეს თვით
მსტროვსკის პიესის ერთი მოქმედე-
ბა (შემოსავლიანი ადგილი). სწორედ
ჩინებული აზრი იყო თვით სტუმრის
საუკეთესო პიესის წარმოდგენა, რად-
განაც საკუთარის პიესის დანახვით
ქართულ სცენაზე პატივცემული სტუ-
მარი უფრო კარგად დააკვირდებოდა
ჩვენის არტისტების ხელოვნებას და
უფრო ჯეროვნად დააფასებდა. უნ-
და ვთქვათ მართალი, რომ არტის-
ტებმა რიგიანად შეასრულეს თავიან-
თი მოვალეობა და დაუმტკიცეს სა-
ზოგადოებას და სტუმარს, რომ მათ
შეუძლიანთ წარმოდგინონ ისეთი
პიესაც, როგორც არის, მაგალი-
თად, «შემოსავლიანი ადგილი», თუ
კი საქმეს ერთგულად მოეციდებიან
და მეცადინეობას არ დააკლებენ.
«შემოსავლიანი ადგილის» მეორე
მოქმედებაში ავტორი გვიხატავს რუ-
სეთის ძველს ჩინოვნიკობას და ძველს
ოჯახობას, რომლებშიაც სრულიად
არ მოიპოვება არავითარი დაუმახინ-
ჯებელი გრძობა და აზრი შესახებ
სამსახურისა, დედ-მამის და ცოლ-
ქმრის მოვალეობისა, სიყვარულისა
და სხვ. და სხვა. პიესის მეორე მოქ-
მედებაში მოთამაშეთა შორის უპირ-
ველესად მოვიხსენიოთ უმთავრესი
როლების აღმასრულებელნი, სახელ-
დობრ, ვ. აბაშიძე (იუსოვი), ნ. მა-
ბუნიანი—ცაგარელისა (ტუტუშკინის) და
მ. საფაროვისა (იულინი). პირველი
თამაშობდა ძველს ჩინოვნიკს, რომ-
ლის ტიპი შეუმუშავებია რუსეთში

ადგილისას დაინახოს მთავრის ბოძე-
ბულება მასშინა სიმტკიცესა შინა-
მისსა, დაუტევოს მთხოვნელისადმი
თავის სამძღვრებით.

მთავარი მენგრელიის დავით.
№ 2917.
15 ოქტომბერს 1846 წ.
გორდი.

მს წარწერა არის ძუთაისის ოლქის
სასამართლოში ამ გვართ გადათარ-
გმნილი:

Верховному Управленію Мингрелии.
«Этому Управленію передаю при
семь жалованную Владѣтелемъ бума-
гу на гору «Квибія» и въ дальнѣй-
шемъ, относительно объясненнаго въ
ней мѣсть, да усмотритъ владѣтельное
пожалованіе въ твердой его силѣ и
оставитъ просителямъ въ своихъ гра-
ницахъ.»

Давидъ Дадіанъ.
15 октября 1846 года.
№ 2917.

თ. დიმიტრი თუმანიშვილი.
(დასასრული ხვალ)

რეფორმების წინა ეპოქას. მ. აბაშიძეს, ეტყობოდა, თავისი როლი კარგად შეეგნო და ამიტომაც რიგიანად გაატარა თამაშობა. მქვენი თვალწინ გიდგათ ძველი კანცელიარიის ჩინოვნიკი, რომელსაც თავისი ბუნებრივი გრძობა და გონება შემოღვევია კანცელიარიაში მელანთან ერთად და რომელსაც ზედმიწევნით შეუსწავლია უფროსებისადმი მორჩილება და უმცროსების ხელში დაქვერა. პიესის მეორე მოქმედებაში იუსოვი წარმოგვიდგება იმ დროს, როცა იგი უამბობს პუკუშინის ქვრივს თავის სამსახურის ისტორიას, კეთილცხოვრების წესებს და უმცროსებთან განწყობილებას. მაყურებელს თვალწინა ჰყავს წელ-მოქნილი ჩინოვნიკი, მორჩილი უფროსის წინაშე და სასტიკი ხელქვეითთათვის. ბ. აბაშიძემ კარგად გაატარა თავისი როლი და სჩანდა, რომ მას შეეგნო იუსოვის ბუნება და ხასიათი; ის ცდილობდა და ღინჯად და დარწმუნებით ესაუბრა პუკუშინის ქვრივთან, რომელსაც ფრიად მოსწონს იუსოვის ყოველივე აზრი და რომელიც ცდილობს იუსოვის დახმარებით თავის ქალების საქმე გააწყოს; იუსოვის, როგორც ძველის დროის ჩინოვნიკის, შევდლო. ერთი თავის ხელქვეითთათვის ესადავს ქალი შეერთო. ბ. აბაშიძის ერთი ნაკლულევა ეტყობოდა იუსოვის როლში: მას აკლდა სიღინჯე და მომეტებულად კარიკატურული შეხედულება და ქცევა ჰქონდა. რასაკვირველია, ამ გარემოებას მას ბრალად ვერ ჩაუთვლით, რადგანაც დამოკიდებულება აქვს მის ნიჭთან და ბუნებრივს მიხვრა-მოხვრასთან.

5. ბაბუნია—საგარლისა თამაშობდა ქვრივსა, რომელიც ყოველს ღონისძიებას ხმარობს გასაღოს თავისი ქალები და ამისათვის ცდილობს ახალგაზდა კაცებს ხაფანგი უფოს; ქალებსაც ასწავლის, თუ როგორ უნდა მოიქცნენ ახალ-გაზდა კაცთან, რომელიც საქმროდ გამოსადგვია. ბაბუნია-საგარლისამ პუკუშინის როლი რიგიანად ითამაშა.

მ. საფაროვისა თამაშობდა უმცროსს და გამოუცდელ ახალ-გაზდა ქალს, რომელიც დედის ქადაგებას და რჩევას ჯერ ვერ გაურყენია. იგი თავის ინსტიტუტის ძალით ვერ ურიგდება ჯერ-ჯერობით იმ წრეს, რომელშიაც მოქცეულია. საფაროვისა საზოგადოთ მშვენიერად თამაშობს ახალ-გაზდა ქალების როლს; ამ გზობითაც ჩვეულებრივ კარგად ითამაშა.

მზლა ერთი სიტყვა მელიქოვის ქალზედაც, რომელიც თამაშობდა პოლინკას როლს (იულინკას და). მს მოთამაშე სცენაზე ახლად გამოდის და, როგორც დავაყარდით მის თამაშს, უნდა ვსთქვათ, რომ ეს ახალი მოთამაშე თეატრისათვის გამოსადგვია, რადგან სცენისათვის საჭირო თვისებები აქვს, რომელთა შემუშავება და წარმატება მოთამაშეს შეუძლიან შრომის და რიგიანი ხელმძღვანელობის საშუალებით. მელი-

ქოვისას ერთი ნაკლულევა აქვს, ის ვერ ახერხებს რიგიანად ქართულს ლაპარაკს, მაგრამ ეს ნაკლულევა ბაც თავიდან ადვილად ასაკლებელია. საზოგადოდ უნდა ვსთქვათ, რომ «შემოსავლიანი ადგილი» ისე რიგიანად გაატარეს მოთამაშეებმა, რომ თვით მსტროვსკომ, რომელსაც თავის პიესებში უნახავს რუსეთის საუკეთესო მოთამაშეები, მოიწონა ჩვენი არტისტების თამაში და მადლობა გამოუცხადა რიგიანად წარმოდგენისათვის.

შემდეგ «შემოსავლიანის ადგილისა» ითამაშეს ბ. სუნდუკიანცის ვოდვილი; ჩვენ არ გვესმის რისთვის აირჩიეს ეს ვოდვილი სათამაშოდ; ამ პიესაში არც არავითარი აზრია, არც ჩვენი ცხოვრება იხატება მასში და არც ისე სასაცილოა. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ უფრო შესაფერი იქნებოდა ისევე ჩვენი ცხოვრებიდამოღებული პიესა ეთამაშნათ. ბ. აბაშიძე ამ ვოდვილში თამაშობდა ვაჭარსა, ბაბუნია მის ცოლსა და საფაროვისა—ქალსა. სამივემ კარგად ითამაშა; ბ. მძებე კი, რომელიც მეორე ვაჭარსა თამაშობდა, სწორედ სცენაზე გამოსადგები არ იყო; არც მისი მიხვრა-მოხვრა, არც ლაპარაკი და არც სახის გამოხატელობა არ შეფეროდა არც სცენასა და არც როლსა. მძებეს თამაშობამ სრულიად გააქარწყლა უიმისოთაც უაზრო ვოდვილის მნიშვნელობა; მან სრულიად უაღაგოდ და უმართებულად ჩაურთო ვოდვილში თავისი საკუთარი გაფუჭა თამაში. საზოგადოდ უნდა ვთქვათ, რომ მძებე სრულიად არ არის მოთამაშე და მას მხოლოდ შეუძლია საზოგადოებას თავი მოაბეზროს და სხვების თამაში სრულიად გააფუჭოს.

ბოლოს ითამაშეს ბ. საგარლის პიესის («რაც გინახავს ევლარ ნახავს») ერთი მოქმედება; ეს მოქმედება ერთობ ვაგრძელებული სურათია; სცენისათვის გამოსადგებლად მას კარგი შემუშავება ეჭირება; უამისოდ ის ვერასოდეს ვერ მოახდენს მაყურებელზე ჯეროვანს შთაბეჭდილებას. მას ამ პიესაში სიმანხილვე ეტყობა, მხოლოდ ავტორს ალაგ-ალაგ გარდაუტარებია. მოთამაშეები ამ პიესაში ურიგონი არ იყვნენ. მომეტებულად ყურადღების ღირსი იყო ბ. მ. აწუყერელი, რომელიც ახლად გამოდის სცენაზე. ამ მოთამაშეს ნამდვილი სცენიკური ნიჭი ეტყობა და ამ უკანასკნელს წლების განმავლობაში ჩვენს დრამატულს დასს უკეთესი მოთამაშე, ჩვენს აზრით, ბევრი არ შეუძენია. ამ დებიუტანტის თამაშს ჩვენ სხვა დროს დავუბრუნდებით.

აქ ერთი გარემოება უნდა მოვიხსენიოთ, რომელიც თუშკა არ შეეცნება ამ წერილის საგანს, მაგრამ მაინც შენიშვნის ღირსია. საღამო ოცს ოქტომბერს სრულიად მსტროვსკისა უნდა ყოფილიყო. საზოგადოების რომელიმე ნაწილი კი დიდის ტამისკვრით იხმობდა ბ. სუნდუკიანცს და

საგარელს; ამათი გამოხმაობა სრულიად მეტი იყო, ვიდრე იმისთვის, რომ საღამო იყო გამართული მსტროვსკის პატივსაცემლად, მეორედ მისთვის, რომ სუნდუკიანცის და საგარლის პიესები არა-ერთხელ უნახავს ჩვენს საზოგადოებას, მესამედ მისთვის კიდევ, რომ ამ ავტორების საუკეთესო პიესებთ არ ჩაითვლებიან წარმოდგენილი პიესები; ეს გარემოება მით უფრო შესაძინევი შეიქმნა, რომ ბ. სუნდუკიანცი მართებულად არ მოიქცა და საზოგადოებას მადლობა მსტროვსკის ლოჟიდან გარდაუხადა. მსრეთი შესაბამო საქციელი ბ. სუნდუკიანცს ბევრმა უზრდველობაში ჩამოართვა, და ჩვენ ვფიქრობთ, რომ სრულიად სამართლიანათაც.

ს. ნა—ლი.

უცხოეთი

მუსთარ-ფაშა თავის მინდობილების შესახებ აწაფებს არ ამბობს; იმას მხოლოდ ის უთქვამს, რომ თსმალეთს არავისთან გაკვირის დაჭერა არ სურსო, იმას სწადიან ყოველ სახელმწიფოსთან მეგობრული დამოკიდებულება იქონოსო. ეს აზრი თსმალეთისა ფრად მოსწონება რუსეთის რეპრეზენტის გაზეთს «ნოვოსტა», რომელიც ბრიუსელში გამოდის რუსეთის საზღვრით, და აცხადებს, რომ თუ თსმალეთი მართლაც ამ პოლიტიკას მიჰყვება, ეს იმის ნიშანი იქნება, რომ აღმოსავლეთში მუდრეობა დამყარდება და თუ იქ მუდრეობა დამყარდება, კერძო საზოგადო მშვიდობიანობასაც არაფერი არ შეაწყვესო. ეჭვი არ არის, რომ თსმალეთის ამ გზამ მიქმდება ზოგერთა ნეკეტურს და ავსტრიულს გაზეთებს არაფრად ეჭმინებთ, მაგრამ ესეც უნდა ვსთქვათ, თსმალეთი სხვა ნაირად რომ მოქცეულიყო, ე. ი. დაეჭვა გაკვირის ავსტრიასთან და გერმანიასთან, მაშინ მას უნდა უარ ეყოთავისი «უზენაესი უფლებანი», რომელიც მას ბოსნიასე და ბერლინისაზე აქვს მიხატული. ამის გამო ავსტრიის და გერმანიის ძალიან რომ უნდოდეს, თსმალეთი არ მოინდობეს მათთან გაკვირისა, — სტამბოლში იქამდინ ვიდრე უჭრით ჭკუა, რომ იგრძნონ, რა შედეგად მოსდევს ამ გაკვირსო. ძალიან სასამოვნოა, რომ ეს გაკვირ არ მოხდა, რადგანაც ის იმას მოასწავებდა, რომ ბაღვანის ხაფანთ თვით-არსებობა, თუკი უფლებს, რომელიც მათ უკანასკნელმა ომმა მიანაჭა, უნდა დათრგუნდიყო, შემოსრულიყო. ამ გაკვირს თან მოჭკუბოდა ხალი კრიზისი და რომ არ მოხდა, ამით ბევრი მოიგო კერძო საზოგადო მშვიდობიანობამაც.

მუსთარ-ფაშას ერთი გაზეთის კორესპონდენტთან ვიდრე შედეგი უღაზარანია თსმალეთის საქმეების შესახებ: «ბერლინის ტრაქტატი ჩვენ ვაღებულად გვხდის თსმალეთში ცვლილებები მოვხდინოთ, მაგრამ ამ საქმის შესახებ ჩვენ ის ვაჭიროებთ ვადაკვირება წინ, რომ არ ვინით, სადა არის თსმალეთი?»

თსმალეთის სამხედრო-სამედიცინო-პოლიტიკა არც ერთი წინადადებასაც ვადაკვირებას; ამის გარდა ვიდრე მხელი ის არის, რომ არაფრით არ შეიძლება თსმალეთის სამხედრო-კონსტრუქცია განმარტა ის, — ამისათვის, რომ თსმალეთის ძველი სამხედრო სპირად იტყუებოდა და ის, რასაც ჩვეულებრივ თსმალეთს ეძახიან, შეიძლება რუსეთში და სხარსეთში უფრო მალე მოხსნოს ვიდრე, ვიდრე თსმალეთში. თსმალეთის თსმალეთში მამამდინები მეტნი არიან სხვა ხალხებზე, ე. ი. ბერძნებზე და სხვებზე. საკუთრივ თსმალეთი შედგენს იქ მცხოვრებლების მეოთხედ ნაწილს, მაშინ თსმალეთს თურქები ნახევარს ნაწილს შეადგენენ. განიხილოთ ვივლა ხალხისთვის ერთი და იგივე უნდა იყოს, ჩვენ ძალიან ვადაკვირებას, მაგრამ მართლაც თსმალეთში, მაგრამ მართლაც თსმალეთში რადა და სხვაგან ვი არა? ის სულ სხვა იქნება, ჩვენი კეთილის მეოთხედნი, რომ ვიანხვედენ ვივლას ბრავინტეში ცვლილებების მოხდენას; უნდა დაგარწმუნოთ, რომ სულთანი დიდი ხანია, იღწვის ამ საქმისათვის, განსაკუთრებით, აღმინისტრატული წესის შეცვლისათვის. თვით სულთანის მიხედვით იმ აზრისანი არიან, რომ მანებელი და დამლუპველი იქნება მართლაც ერთს ბრავინტეში ცვლილებების მოხდენა. მე თვითონ ორჯერ ვივლა თსმალეთის გენერალ-გუბერნატორად და ვივლას დონის-ძიებას ვხმარობდი იქურთ საქმეების გაუმჯობესებისათვის, მაგრამ საზოგადოდ იქურთი მდგომარეობა უფრო უკეთესად შეჩვენა, ვიდრე სხვაგან სადმე; იქ ვივლას საწმინდობის აღმოსრულიებელთ სრული თავისუფლება აქვთ მიხატული; ყოველს ხალხს ჭყავს თავის წარმომადგენელი აღმინისტრატისში. განსაკუთრებით ვთქვათ რუსეთის ან სხარსეთის თსმალეთის შესახებ? თვით თსმალეთს ვკითხონ და ისინი იტყვიან, რომ თსმალეთში უკეთესად არიან, ვიდრე სხვაგან სადმე. მართლაც, ისინი უჩივიან ზოგერთა აღმინისტრატული ხაფანულებას და იმას ვიდრე, რომ გარეთ საბრული საშიშოა მაგრამ ახა ახლა ზოგერთა კერძო უფლებს სახელმწიფოების მიხედვით! მერწმუნეთ, იქ უფრო საშიში იყო რეინის გზების გამართვამდინ, ვიდრე თსმალეთში. რა წამსვე რეინის გზები გამართება, მაშინვე საქმის მდგომარეობაც გასწორდება, გაუმჯობესდება და მმართველობაც შეიძლება; ავსტრიის განდევნოს, ამწყვიტოსა. შემდეგ მუსთარ-ფაშამ სთქვა, რომ ესეც თსმალეთში მღეჯარება არის ჩამოვარდნილი, მაგრამ ამის მიხედვით ვი არ ახსნა. «ჩვენს ვადაკვირებას სადა ვაჭიროებთ თსმალეთს? — სთქვა მუსთარ-ფაშამ. — რუსეთის და სხარსეთის თსმალეთი დანატრიათ თსმალეთის თავისთ თანამოქმედთ. მე თამამად შემიძლიან ვსთქვა, რომ თსმალეთის და საზოგადოდ ვივლას ქვეშევრდომების ინტერესები ისე ძვირად არავის მიანიათ, როგორც სულთანსა. ის ვედ-მიწვენით სწავლობს რეპორტებს, მაგრამ ვერ სწავრობს ფული და იმედია, რომ თსმალეთის მდგომარეობა ამ მხრივაც მალე გაუმჯობესდება».

ამ ცრუტა სანში ინგლისის ულნი
 ღორღი დიქერინი უოფილას სასახლეში
 და სულთანის თითქმის ერთი საათი
 ჰქონდა საუბარი. ამ საუბრის დროს დი-
 ქერინს გამოუცხადებდა სულთანისათვის,
 რომ იმას ძალიან სამწუხაროდ მიაჩნდა,
 რომ სულთანი უგონებს ინგლისის
 მტრებს და სჯერა, ვითომც ინგლისი
 ოსმალეთის მტრადღეს, მაშინ როდესაც
 მას ისე არსად სურუბია თავის უწინ-
 დელს მოკავშირე ოსმალეთთან მეგობ-
 რობა, როგორც ამ უამდ. თვით ინგ-
 ლისის ხალხისათვის საზოგადოდ ოს-
 მალეთის არსებობა და კეთილდღეობა ერთს
 უსაჭიროებს წინაშის საგანს შედგენს
 და გულმხურვალედ სურს მისი განძლე-
 რება და წარმარება. ინგლისის მიმ-
 თებლობა თავის მხრივ უკვლავ საშუა-
 ლებს სმარობს ოსმალეთის დიდებისა
 და კეთილდღეობისათვის. ამ წინასიტყ-
 ვობის შემდეგ დიქერინი გადავიდა ბერ-
 ლინის ტრანკატის შესრულებულ მუხ-
 ლებზე და უთხრა სულთანს, რომ ოს-
 მალეთი ტყუილად იფიქრებს, ვითომც
 ამ მუხლებს შესრულებით ეერობას სარ-
 კებლობის რამე უშუაბოდღეს; მათი
 შესრულება თვით ოსმალეთისათვისვე არის
 საჭირო, რადგანაც მთლად მისი მომ-
 ალა, მისი ბედ-იღბალი, თითქმის მისი
 არსებობაც კი ბერლინის ტრანკატის ამ
 მუხლებზეა დამოკიდებული. ამის შემ-
 დგ ღორღმა ზოდაში მოხდა თავის
 ქვეყანას იმაში, რომ ის იმულებული
 შექმნა ჩარეული ოსმალეთის საქმე-
 ში, მაგრამ ჩაერა იმისათვის, რომ იმას
 სურს ოსმალეთი იქამდის განძლეოდღეს,
 რომ შეეძლოს ინგლისის მის ძალას თვი-
 სი ძალაც შეუერთოს და შეერთების
 ძალით დაიგვას იგი მტრებისაგანა. ამას
 ღორღმა ისიც დაუფიქრებლად, თამამად
 გამოუცხადა სულთანს, რომ მისი ეერ-
 ბიული სამფლობელოს სამიწველი ძლიერ
 დაფიქრებულია და აღარავითარი იმედი
 აღარ უნდა გქონდეს ეერობიულს ოსმალეთ
 წესად. სწორედ ეს მოსაზრება მიიწეო,
 რომ ინგლისი ძალას ატანს მას აზიურს
 ოსმალეთში და, განსაკუთრებით სომხეთ-
 ში, ცვლილებების მოხდენის შესახება.
 ოსმალეთის მთლად თავის უურადღება ეს-
 ლა მარტო თავის აზიურს პროვინციებს
 უნდა მიაზეროს, რადგანაც მის სამფ-
 ლობელს ეერობიული ნაწილი თითქ-
 მის ხელიდან წასულია. შემდეგ დიქე-
 რინმა აუწერა ოსმალეთის აზიური პრო-
 ვინციების არა-სახარტული მდგომარეობა
 და, სხვათა შორის, უჩვენა იმ ფაქტზე, რომ
 სამჯერო ნაწილი და საზოგადოდ აღმინ-
 სტრანია სრულიად გამოუსადეგად არიან
 იქ მოწყობილი; მსაჯულნი უნიჭონი,
 მოქმთამენი და სხვებით დატვირთნი არიან-
 ნო; აჯანჯობა რაღაც დაწესებულებად გარ-
 დაიქცა იქა; რასაც მმართველობა ეერ ახ.
 დეკინებს მცხოვრებლებს, იმას აჯანჯობა
 ართმევენ ძალადობითა; გარდასახადი
 შეფარდებული არ არის მცხოვრებლების
 შემდეგსათვისა და ეს არის მიზეზი იმ
 გარემოებისა, რომ 1870 წლიდან მცხოვ-
 რებლები დღით-დღე ღარბადებთან და
 სასულდმოფილო შემოსავლიც კლებულობს;
 მოსულები დიდდამ დაწესებული პატარამ-
 დინ სულ ერთიანად მოქმთამენი, უნიჭონი

და უკველ მხრივ გამოუსადეგნი და უკარ-
 გისნი არიან და ტყუილ-უბრალოდ
 ჯამაგირებს იღებენ; რასაკვირვებია,
 რომ ამისთანა აღმინსტრანციის ხელში
 არც ერთს მოსაზრე არსებს ცხოვრება
 არ შეეძლოს. ამის შემდეგ დიქერინმა
 საუბარი ეერობიულს ზოლიტიკაზე გა-
 დაიტანა და უთხრა სულთანს, რომ ეს
 ზოლიტიკა ისეთს გზას ადგას, რომ
 ოსმალეთი თავის სამფლობელს ეერ-
 ბის ნაწილს კვლავს უშეუღეს და ისე
 ისა სჯობს, მარტო აზიის პრო-
 ვინციების დასაცავად იზრუნოს; ამი-
 სათვის უთუოდ საჭიროა, რაც შეიძლე-
 ბა ძალე, იქ აღმინსტრანციული ცვლი-
 ლებები მოახდინოს.

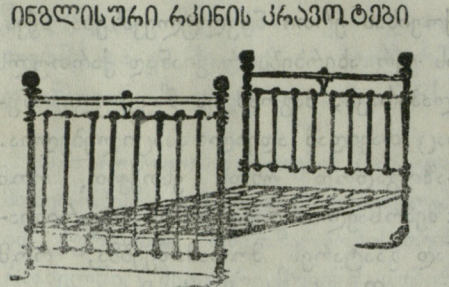
ამ საუბარს სულთანი ისე აუღელე-
 ბია, ისე შეუშფოთებია და შეუშინებია,
 რომ სკვირვული აღარ არის ამის შემ-
 დგ, მართალი იყოს ის ამბავიც, რო-
 ძელსაც უჩანსკენლად მოსული გასეთე-
 ბიდან ვტუობილობთ და რომლიდანაც
 სჩანს, რომ სავრანგეთის ულნსაც ჰქო-
 ნია აუდიენცია სულთანთან და ამ უკ-
 ნასკენლს ღამრავში უგრძობინებია ულ-
 ნისთვის, რომ იმან შესცვალა თავისი
 განზრახვა გერმანიასთან და ავსტრიას-
 თან შეკავშირებისა და ესლა ისე უწინ-
 დელს ზოლიტიკას უბრუნდეს, ე. ი.
 მას განზრახვა ჰქვს ინგლისს და ს-
 ფრანგეთს შეუერთდეს.

განხილვანი

თბილისის მეორე უნივერსიტეტი შუა
 ბაზარში არის ქირით გასაცემი სირა-
 ჯის დუქანი, კარგათ გამართული თა-
 ვის პაღვლით; ვისაც ნებაღეს დაიჭი-
 როს, მოვიდეს პატრონთან ქერიე
 მარიამ ტერუნოვთან მოსარბებლად.
თაწმინდის მოედანზე ქობერძის სახ-
 ლი № 2. (1-1)

გამსესხებელი კასა
ბრიგოლ ბარამონისა და კომპ.
 ამით აცხადებს, რომ ამა კასის
 წინ მუთისში, 15 და 25 ნოემბერს,
 გაისყიდება ქალაქის აუკციონისტების
 ხელით, ის გირაობები, რომელთაც არ
 გამოუხსნიათ ორის თვის შეღავათის
 მიცემის (ლოგოტის) შემდეგ, ოქრო-
 სი, ვერცხლისა და სხვა-და-სხვა წიე-
 თები. (10-1)

მივიღეთ ბევრი ფოტოს ქალაღორ,
 რიფისისა და ბევრი სხვა წიირიც კონ-
 ვერტებით, აგრეთვე რკინის კალმები,
 კლეონკები, თეთრი მეტალის ფოდ-
 ნოსები, ტუალეტის საპონი, ჩიი 1-ს
 მოკრეფისა და სხ. სულყველაფერი
 25%-ით უფრო იათად იყიდება, ვიდ-
 რე სხვადან საღმე ინგლისურს მალ-
 ზიებში. იქვეა ზოგიერთა კაცის ტან-
 საცმელიც, დრაფი, ტრიკო და სხვა.
 ამეგზოც ფასი ძალიან დაეთმობათ
 მყიდველებს. (10-8)

ინგლისური რკინის კრამოტები
 ერთის საწოლი 7 მანუიღვან და
 ორის საწოლი 14 მანუიღვან, მათი
 ღებები, ზღვის ბალახით გატენილი 5-
 ღვან 8 მანუიღვან. კიდევ შემდეგი ნიე-
 თები იყიდება 25%-ით უფრო იათად,
 კიდევ სხვანს საღმე: ბრიტანის მეტა-
 ლის ნიეთები, ჩაღნები, სკარაქე, ს-
 მაქრე, ჩაისა და სტოლის გოგნები ჩანგ-
 ლებითა, ფაღნისა, დასადგმელი, ზირის-
 საბანი, სტაქნები, სუფოგნები, საწურ-
 გები, რიფები, გარფინგები, საქაქები,
 თეფები, ბლუღები, სასალათები, ტაშ-
 ტები, სარძევეები, სამარღლები, გარნი-
 ცის საფეხები, უნაგირები კაცისა და
 ქალისა, აღვრები, ხლისტები, ტანის-
 მოსის დასავიღებლები, საბაღო მაგრატ-
 ლები, გაქსები, უთოები, წისკვილები,
 სურნები, ქლიბები, კლიტები, ინგლისის
 თაფები და რეოლეგები, ზიუები, წა-
 რიადები, გასიოლები, საფანგები, ნან-
 ბები, ვატერპოტები, საბნები, ხელქები,
 წინღები, სუფრები, საღმეტებისათვის
 რგოლები, ემაღიანი ჭურჭელი, მურ-
 ბები, გამფეტები, ზიულები, სოუსები,
 ზღვის ბალახი, დიმიკიტონები და სხ.
 ინგლისურს მალაზიებში №№ 156,
 157, 158, 159 და 160. ამ ნომრებს
 უურადღება მიქცეით. (100-9)

გაიხსნა ჭილიღლის
ინგლისური
საღმე
 ხარფებში შეითან ბაზარში.
 (3-3)

ინგლისის მალაზია
 Maison de confiance

შუადრეთ ჩენი ჩიი	ნოსკოვის ჩიის
1 მ. 10 კ.	1 მ. 40 კ.
— — 1-20	— — 1-60
— — 1-40	— — 1-80
— — 1-60	— — 2 — „
— — 1-80	— — 2-50
საუფეთესა 2 — „	— — 3 — „

იქვე ისუიღება სხვა საქონელიც თა-
 ფები, რეოლეგები, გრაფტები, ჭურ-
 ჭელი, ჩაღნები, გასადგებები, დაღნები,
 გოგნები, ტაშტები, კაღმები, ქაღაღდი,
 შოკოლადი, გაგაო, განფეტები, მურანბ-
 ბი, მაგნეზია, უნაგირები, კლეონკა,
 წინღები—კაცის და ქალის, ხელ-სახო-
 რები, მაგინტოშინ გაღენგორი—სულ
 ყველაფერი 25-დამ 50 პროცენტით უფ-
 რთ იათად, კიდევ სხვა რომელსამე მა-
 ღაზიაში.
 ვინც ქაღაქს გარდამ 25 მანუიღვან
 1,000 მანუიღვან საქონელს გამოი-
 წერს, გასაღზაგანს არაფერს არ ის-
 ღას. (100-55)

ინგლისის მალაზიაში
თინს-სამოაზანი **გაკ-გასტარი**
 ამავრებს თმას და აღრინდელ
 ფერს აძლევს, ფასი ერთი მუმი-
 სს 2 მან., გაგზავნიით 2 მანუი
 და 28 კან. (100-55)

გაზანღა
 ხორაღისა, რომელიც იყიდება თბი-
 ლისის ბაზრებში, დუქნებში და ხელ-
 და-ხელ 1 ოქტომბრიღამ 1 ნოემბრამ-
 დე 1883 წ.
 გამომცხვარი ზური რუ-
 სთის ფქვილისა — — 1 გარ. 5 კ.
 აქაურის ფქვილისა: ზირ-
 ველის ხარისხისა — — 1 გ. 2 1/2
 მეორისა — — 1 გ. 2 კ.
 იმავე ფქვილ. თორნუში გამომცხვარი
 ზირველის ხარისხისა — 1 გ. 5 კ.
 მეორისა — — 1 გ. 3 კ.
 მესამისა — — 1 გ. 2 1/2
 ჯვარის-მამის ზური:
 ზირველის ხარის. ღაგში 1 გ. 5 კ.
 მეორის ხარის. ღაგში 1 გ. 3 1/2
 მესამისა — — 1 გ. —
 ძრახის ხორცი:
 ზირველის ხარისხისა — 1 გ. 8 კ.
 მეორის — — 1 გ. 7 კ.
 სუგა . . . — 1 გ. 15 კ.
 ცხვრის ხორცი — 1 გ. 8 კ.

რკინის გზა
 თბილისიღამ ქუთაისისკენ მიღის
 8 საათხედ და 31 წამ. დიღით,
 თბილისიღამ საშურამღინ
 3 საათ. და 11 წამ. შუაღლის უკან.
 თბილისიღამ ბაქოსკენ
 11 საათხედ და 11 წამ ღამისა.
 ბაქოღვან თბილისისკენ
 10 საათხედ და 23 წამ. დიღისა.
 ქუთაისიღვან თბილისისკენ
 12 საათხ. და 25 წამ. შუაღლ. უკან.
 ქუთაისიღვან ბათუმიღსა და
 ფოთისკენ
 5 საათხედ და 20 წამ. შუაღლის უკან.
 ბათუმიღვან თბილისისკენ
 8 საათ. დიღისა.
 ფოთიღვან თბილისისკენ
 8 საათ. და 45 წამ. დიღისა.
 ფოთიღამ ბათუმიღამ მომავალი
 თბილისში შემოღის
 10 საათხედ და 25 წამ. ღამისა.
 ბაქოღამ მომავალი შემოღის
 თბილისში
 7 საათ. და 49 წამ. დიღისა.